

Nr 247.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp för postverkets räkning av fastigheten nr 12 och 13 i kvarteret Blåmannen i Stockholm; given Stockholms slott den 30 april 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. Meurling.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 30 april 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Meurling anför:

Med skrivelse den 9 april 1927 har generalpoststyrelsen framlagt förslag om förvärvande av fastigheten nr 12 och 13 i kvarteret Blåmannen i Stockholm för tillgodoseende av postverkets framtida lokalbehov. Till stöd här för anför styrelsen till en början följande:

Den under de senaste årtiondena pågående ständiga ökningen inom alla grenar av poströrelsen samt anförtroendet åt postverket vid olika tillfällen av nya rörelsegrenar hade tid efter annan medfört behov av utvidgade lokaler för postverket.

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 213 häft. (Nr 247.)

För tillgodoseendet av lokalbehovet för centralpostkontoret i Stockholm samt för generalpoststyrelsen och de tre distriktsförvaltningar, som dåmera voro förlagda till Stockholm, uppfördes i början av 1900-talet det nya centralposthuset vid Vasagatan. Snart nog krävde emellertid den alltjämt stegrade rörelsen utvidgning av centralposthusets lokaler och detta oaktat två av postdirektionerna förlades till andra orter. Under åren 1915—1917 uppfördes därför en tillbyggnad till centralposthuset, nämligen den utefter Klara norra kyrkogata belägna delen av nuvarande centralposthuset. Sedermera hade de lokaler i centralposthuset, som tidigare tagits i anspråk av avdelningarna för emottagning och behandling av tidningar, masspaket och masskorsband, genom dessa avdelningars överflyttande till det under åren 1925—1926 uppförda bangårdspostkontoret i Stockholm blivit disponibla för annat ändamål.

Sedan sistnämnda lokaler tagits i anspråk och ytterligare utrymmen vunnits genom överbyggnad av ljugårdar och gårdsutrymmen — vartill medel av 1927 års riksdag beviljats — torde det kunna förväntas, att de i centralposthuset kvarvarande avdelningar komme att erhålla efter behovet väl avvägda och tillräckliga lokaler för en avsevärd tid framåt. Något överskott av lokaler komme däremot icke att uppstå, utan komme huset i sin helhet att utnyttjas för postverkets räkning. Ytterligare utvidgningsmöjligheter saknades inom fastigheten. Centralposthuset vore nämligen uppfört till högsta tillåtna höjd, och gården lämnade icke möjlighet för vidare byggande.

För postverket, vars rörelse vore stadd i ständigt fortgående stegring, måste det givetvis vara en angelägenhet av synnerlig betydelse att för så viktiga delar av postverkets verksamhet som de, vilka vore förlagda till centralposthuset i Stockholm, i tid tillförsäkra sig möjlighet att vid behov erhålla utvidgade lokaler i anslutning till nuvarande, och gällde detta särskilt, därest statsmakterna skulle finna sig böra uppdraga åt postverket, såsom därför bäst lämpad organisation, ytterligare främmande rörelsegrenar än de, som hittills blivit verket anförtrödda.

Styrelsen hade också därför sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på att vid lägligt tillfälle och mot skäligt pris kunna för postverkets räkning förvärva lämplig fastighet i närheten av centralposthuset. Tillfälle härtill yppade sig i slutet av år 1926, då postverket erbjöds att få inköpa fastigheten nr 12 och 13 i kvarteret Blåmannen i Stockholm. Förhandlingar härom inleddes omedelbart med ägarna av fastigheten. Efter att hava genom byggmästare verkställt värdering av fastigheten, varvid densamma värde uppskattades till omkring 1,275,000 kronor, fordrade fastighetsägarna en köpeskillning av 800,000 kronor. Styrelsen å sin sida förklarade sig beredd att söka få köpet till stånd, men endast under den förutsättning att priset icke sattes högre än 650,000 kronor. Detta erbjudande godtogs emellertid ej av ägarna, varför förhandlingarna avbrötos. I slutet av mars månad 1927 återupptogs emellertid förhandlingarna, sedan ägarna förklarat sig villiga att på vissa här nedan närmare angivna villkor nedsätta köpeskillningen till den av styrelsen erbjudna, eller 650,000 kronor. Styrelsen hade därför med ägarna upprättat kontrakt angående fastighetens förvärvande.

Beträffande den till inköp ifrågasatta fastigheten nr 12 och 13 i kvarteret Blåmannen och dess användning anför styrelsen:

Ifrågavarande fastighet vore belägen mitt emot centralposthuset i hörnet av Klara norra kyrkogata och Bryggaregatan med adressnummer 14 och 16 vid förstnämnda gata och 9 vid Bryggaregatan. Tomten hade en areal av 1,867,5 kvadratmeter enligt av stadsingenjörskontoret den 7 oktober 1904 upprättad beskrivning med tomtkarta. Vissa gränsregleringar torde komma

att genomföras vid nybyggnad å tomten, men vore dessa av så ringa omfattning, att de saknade betydelse för värdering av tomten. Å densamma vore uppförda förutom uthus sex byggnader. Fastighetens taxeringsvärde vore 560,000 kronor och dess brandförsäkringsvärde 395,000 kronor. Hyresavkastningen från fastigheten uppginge med nu gällande hyreskontrakt till sammanlagt 46,495 kronor för år, vilket motsvarade över 7 % å köpeskillingen. Även om fastighetens nuvarande byggnader ej kunde användas för postverkets behov utan måste vid tidpunkt, då postverket behövde disponera fastigheten, rivas, ansåge styrelsen ett förvärf av fastigheten till det erbjudna priset för månligt. Med bortseende från byggnadernas värde motsvarade nämligen köpeskillingen ett tomtpris av omkring 348 kronor per kvadratmeter, vilket pris i och för sig måste anses skäligt. För en tomt, belägen alldeles i närheten av den nu ifrågakvarande, nämligen nr 12 vid Bryggaregatan, och som nyligen försåts, skulle hava betalats en köpeskillning efter 425 kronor per kvadratmeter. Husen å omförmälda tomt hade rivits, varför köpesumman kunde beräknas uteslutande efter tomtvärdet. Härtill komme, att grundförhållandena å samma tomt måste betecknas såsom dåliga, i motsats till grundförhållandena å tomten Blåmannen nr 12 och 13, vilka, såvitt styrelsen kunnat utröna, ansåges såsom mycket goda. För utefter Vasagatan belägen tomt i närheten av centralposthuset hade, enligt vad för styrelsen upplysts, under den senaste tiden betalats pris, motsvarande 710 kronor per kvadratmeter. Den tomt, varå centralposthuset vore uppfört och som även gränsade till såväl Klara norra kyrkogata som Bryggaregatan, vore i sin helhet åsatt ett taxeringsvärde, motsvarande 494 kronor per kvadratmeter. För postverkets vidkommande hade den erbjudna tomten ett alldeles speciellt värde på grund av sitt läge i omedelbar närhet till centralposthuset.

Att nu bedöma, när och för vilka särskilda rörelsegrenar ökat lokalbehov kunde komma att göra sig gällande, låte sig icke göra, och styrelsen kunde således icke nu framlägga förslag rörande det sätt, på vilket den till inköp ifrågasatta fastigheten skulle för postverkets vidkommande utnyttjas. Förslaget om inköp grundade sig allenast på styrelsens strävan att med iakttagande av klok förtänksamhet tillgodose postverkets lokalbehov inom en mer eller mindre närliggande framtid.

Av allt att döma torde postsparbanks- och postgironörelserna bliva de verksamhetsgrenar, som först komme att kräva ökade lokaler.

Vad särskilt beträffade postgironörelsen, syntes man hava att räkna med en fortgående betydande stegring.

Därest det nu ifrågasatta fastighetsförvärfvet komme till stånd och ny byggnad uppfördes å tomten, vore det styrelsens avsikt att söka åvägbringa direkt förbindelse mellan de nuvarande lokalerna i centralposthuset och nybyggnaden.

Vid sin skrivelse har generalpoststyrelsen fogat ett den 9 april 1927 upprättat köpekontrakt, varigenom ägarna till fastigheten nr 12 och 13 i kvarteret Blåmannen till styrelsen försälja berörda fastighet med där uppförda byggnader för en köpeskillning av 650,000 kronor. Enligt kontraktet skall köpeskillingen erläggas kontant den 2 juli 1928 men själva tillträdet av fastigheten åga rum först den 1 oktober 1928. I kontraktet har vidare stadgats, att detsamma är bindande endast under förutsättning dels att Kungl. Maj:t och riksdagen före den 1 juli 1927 lämna sitt bifall till fastighetsköpet och dels att vederbörligt tillstånd erhålles till försäljning av såväl den del av

fastigheten, vilken är av fideikommissnatur, som till de delar av densamma, vilka ägas av omyndigförklarade personer.

Vidkommande de föreslagna köpevillkoren yttrar styrelsen:

Vid de slutliga förhandlingar, som förts med ägarna till nu ifrågavarande fastighet angående köpet, hade från ägarnas sida bland annat uppställts såsom villkor, att för statens vidkommande definitiv ståndpunkt i fråga om köpet måtte fattas av 1927 års riksdag. I det avslutade köpekontraktet hade därför måst intagas bestämmelse därom, att kontraktet endast vore bindande, under förutsättning att Kungl. Maj:t och riksdagen före den 1 juli 1927 lämnade sitt bifall till inköp av fastigheten.

Ehuru erbjudandet till postverket att få förvärva fastigheten för 650,000 kronor lämnats först i slutet av mars månad 1927 och således långt efter den tidpunkt, då styrelsen, enligt gällande föreskrifter, skulle hava underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning i och för detsammans hänskjutande till 1927 års riksdag, hade styrelsen med hänsyn till det enligt styrelsens mening förmånliga anbudet ansett sig icke böra underlåta att genom framställning till Kungl. Maj:t söka få ärendet prövat av 1927 års riksdag.

Därest köpet icke nu skulle komma till stånd, syntes nämligen den risk icke vara utesluten, att fastigheten ginge statsverket ur händerna samt att därigenom försvårades och fördyrades möjligheterna att förvärva en för postverkets behov lämplig fastighet i omedelbar närhet av centralposthuset.

Enär viss del av fastigheten vore av fideikommissnatur, erfordrades Kungl. Maj:ts tillstånd till försäljningen. Andra delar av fastigheten ägdes av omyndigförklarade personer. För försäljning av sistnämnda delar erfordrades alltså vederbörande domstols tillstånd. På grund av dessa förhållanden torde visserligen icke några faktiska hinder för köpets fullbordande komma att uppstå, men utverkandet av berörda tillstånd förorsakade dock ett icke oväsentligt uppskov. I köpekontraktet hade därför överenskommits, att köpeskillingen skulle erläggas först den 2 juli 1928.

Från säljarnas sida hade vidare påyrkats, att tiden för postverkets tillträdande av fastigheten måtte bestämmas till den efter köpeskillingens erläggande först inträffande fardagen eller den 1 oktober 1928. Detta hade styrelsen ansett sig kunna godkänna, då fastighetsförvärvet för postverkets räkning ej ifrågasattes på grund av något för tillfället föreliggande behov utan endast avsåge att säkerställa postverkets framtida lokalbehov.

Slutligen meddelar generalpoststyrelsen, att fastigheten gemensamt besiktigats av representanter för såväl styrelsen som byggnadsstyrelsen samt att tjänstförrättande generaldirektören i sistnämnda ämbetsverk med stöd av en av arkitekten hos byggnadsstyrelsen A. Sjöquist verkställd utredning för sin del förklarat sig tillstyrka det ifrågasatta fastighetsköpet på därför föreslagna villkor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer generalpoststyrelsen, att förslag måtte föreläggas 1927 års riksdag om förvärvande för postverkets räkning av ifrågavarande fastighet på nu angivna villkor.

Departements-
chefen.

Såsom generalpoststyrelsen erinrat, har innevarande års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning anvisat medel för ombyggnad av centralposthuset i Stockholm. Något behov av utvidgade lokaler utöver vad som erhålles genom berörda ombyggnad föreligger alltså icke för när-

varande för de grenar av postverkets rörelse, som äro förlagda i centralposthuset.

Emellertid torde man kunna förutse, att med en alltjämt skeende ökning av poströrelsen ytterligare utrymmen för berörda verksamhetsgrenar i framtiden komma att bliva erforderliga. Då efter ovannämnda ombyggnad centralposthuset icke vidare kan utvidgas, torde förtänksamheten bjuda att, därest lämpligt tillfälle yppas, söka trygga postverkets framtida lokalbehov genom förvärv av en omedelbart intill sagda posthusbyggnad belägen fastighet. Ett dylikt tillfälle föreligger nu genom det av generalpoststyrelsen ifrågasatta fastighetsköpet, och då priset för sagda fastighet synes förmånligt och övriga villkor torde vara av beskaffenhet att kunna godtagas, vill jag förorda, att omförmälda fastighet på sätt föreslagits förvärfvas för postverkets räkning, givetvis dock under förutsättning, att beträffande de delar av fastigheten, för vilkas försäljning vederbörligt särskilt tillstånd kräves, dylikt tillstånd erhålles.

Med hänsyn till tiden för köpeanbudets giltighet torde denna fråga böra underställas innevarande års riksdag. För köpeskillingens gäldande behöva däremot medel anvisas först av 1928 års riksdag.

Under åberopande av vad sålunda anförts och under framhållande, att ärendet synes jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna, utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tiden gått till ända, föreläggas riksdagen, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att fastigheten nr 12 och 13 i kvarteret Blåmannen i Stockholm må förvärfvas för postverkets räkning på de i omförmälda köpekontrakt upptagna villkor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.